



המצפה

עתון חדשי

לתורה ולמדע ולכל עניני ישראל

יוצא לאור על ידי הרבנים

אברהם אהרן יודעלעוויץ מבעיאן

יעקב איסקאלסקי מניו יארק.

תערוך ע"י

הרב י. איסקאלסקי, 210 מעדיסאן סט.

נויארק

No 6

תרע"א

סיון

דפוס א. ח. ראוונשטיין, 131 העניני ספרים

באכדוקים פער כאסען.

סעם גארדאנ'ס

בשר וואורשט פאבריק

הנגי להודיע ברבים.

כי בית חרשת הזה מבשר כבוש ומעושן, הוא מיוחד
במינו: בכשרות, במהרות ובוהירות יתרה. בהשגחת הרהיג
ר' חיים משה קאנאנלעצקי. וכל הבשר וכרכשאות המובאים
הנה גם הניקור, מליחה והדחה הכל נעשה

תחת השגחת הרהיג ר' חיים משה האמענעצקי
ברנשי כבוד. סעם גארדאן

הסתורים החצאים בוואורשט כשר וטוב יפנו ישר עפ"י האדרעססע
SAM GORDON, 62 E. 110th St. New York.

מאקס קאברע'ס באנק

עקוסימירט שוין 29 יאהר

גענדינדעט אין יאהר 1882

41 האנעל סט. נויארק

1779 פיסקין עוועניו, בראנזוויל 81 גרענד סט. וויליאמסבורג

ווער עס וויל געלד שיקען צו זיינע קרובים אויף פסח
ווער עס וויל שיפסקארטען הויפען זאל זיך ווענדען אין

מאקס קאברע'ס באנק

וויל מיר זיינען שוין אין דאס געשעפט זייט 29 יאהר און דאס אליין איז גענוג
נאראנטע פיר ראיעליקייט.

ר' מאיר לאנדאן'ס מצות

איך טאף בעקאנט דאס איך באק אויף דיוען יאהר מצות אין מיין דיוען
פראכטפאללע בעקעריי

494-496-498 גרענד סט.

די מצות זיינען סטריקטלי בשר, רייך, גוט און געשמאק.

גיט אריין אין צייט אייערע ארדערס אום מיר ואלען קענען אייד אין צייט דערווערען.

גיט אכטונג דאס אויף יעדען פונקט מצות איז געפרונדעט ר' מאיר לאנדאן

קאנטרי פערשטומינט גיט מיט אייערע ארדערס!!!

MEYER LONDON, 494-496-498 Grand St. N. Y.

TELEPHONE 3793 ORCHARD.

בקרת ספרים

הספר „והוא שאול“ או „געליהענע האק“. רעיונות צחות אשר העסיף הכתב
במעטפי מסוקי שיר השירים. בהמשך חד וחלק שאולים על מצב היהדות באמעריקא
חובר בעברית ומתורגם בוארגאניזאציע מאת המשכיל שאול גדליה הרכבי.

לכר ממה שיש לו להמחבר מכתבי תהלה סרכנים נאונים מפורסמים
נוכל להניח, כי נפלא הם' במינו ובסגנון רעיונו, וכי הוא חוצב לחבות אש
בדברים הנאמרים ברגש ונוקב ויורד עד התהום. להלב אשר הניזון של המחבר
תוצב בו. וכי אין לפניו משא פנים לרכב על הנהנת העם בכלל ועל איזה כלי
הקדש נושאי דגל היהדות בפרט.

מה יפו דבריו בהפסוק. מרככות עמי נדיב, בקרת חרה וקצרה על
הקאנטרעס הנמצאים בהם יהודים רבים, ואין להם רב ומורה, ומי הוא הרכב
על העם ומנהיגם? רק איש אתר, הוא הפרעוידענט מנחל עיני היהדות
כבית הכנסת וכעיר.

וכן בדברו רתת על השוכ"ם, אשר כבר שכחו דיני שר"ב בשבתם בפה זה
זמן כבר וככל זאת יתמרו גם בכתר הרבנות לפסוק כל השאכות באין הפרש
ולסדר ניטין וקרושין, ומי יתן וירבו סופרים כארה להניד לעם פשעם בדברים
היוצאים מלב טהור כהרכבי המשכיל המחבר הרכבי נ"י, כי נמצא בדברים כאלו
חסין לעורר את לב בני ישראל להתכונן בהתנתחם, ושליכו איש את אילו כספו
חהבו, ואל יוסיפו עוד בני עולה לענות דברי סופרים כאלה בדברי בזיון לקצף.

בדבר שאלה אחת

בעיר אחת קטנת מדינת מאסס, נתחווה שאלה, בדבר סירבה שלכ"ם שחיתת סרוכה
לדופן, ותחתיה הוח בשר בלוי, והפכה קרע תחתיבת שחית עליה שני הרעותות ותשלוח
תחוצח מיראת האינספקטאר, ובין כר"ב לא נבדקה ולא כלום. סחו חרין. מבחמח כוזן

השאלה הזאת נשלחה אלינו משואל אחד תלבה למעשה, ומדבריו ניכר כי נתחווה ש
כסוכן גדול זה אוסר וזה סחור. האוסר טעמו ידועה כי בדיקה הריאה במקום שיש רעותות
חיא מדאורייתא לשיטת הרבה מאחרונים, והטבח ג"כ האכירה בידים, והרין פשוט כי
טרפה גמורה היא לפי דעתנו באין מחלוקת, אף שיש לדבר הרבה על כל פרט ופרט. אמ
הב"ב היא ריעותא להצטרף לח"ל ואם המירבה היא סתריאה או סח"ב. אך נחפץ
לברר את עצם השאלה. והסעפה. זה קדון צעיקרא כוז, וכל מי שיש לו לדבר בזה ובו
דבריהם וכבדום-

עקב איסקאלסקי תתוב

במי האשם?

רבים אומרים ומאשימים שמעולם לא התגלה פירור הרבנות ואירדבקות חברים בין הרבנים חברינו, כמו בשלשת החדשים האחרונים. שלשת החדשים האלו נקראים אצלם „שלשת חדשי הבחנה“ כי הם פתרו בשלילה את השאלה, אם יש תקוה מהרבנים הארטודוקסים שיתאספו ויתאחדו לפחות בעת צורה גדולה, לעיין לרבר ולהביע דעתם. על רבר ענין זה או אחר, קבל עם ולא יתבוששו, או לא?

כי בעת האתרונה אירעו ונולדו שלש שאכות עומרות על הפרק להפטר, ופתרון קשה למאד, כי מסוככות הגה בשאלות ודברים אחרים, עד כי כמעט שמקיפים המה את חיי עם ישראל כלו, ובראותנו את פתרון שישת השאלות ומי המה המבניסים את עצמם בעוכי הקורה ליקח את אתריות הרברים עליהם: תחלט לעיננו בבליטה גמורה עד היכן מניעים הרברים, וכי משפט המאמר בראש דברינו הוא נכון וקים לפי דעתם.

שלשת השאלות העומרות על הפרק בחיי עם ישראל הנויארכי המה שאלת התנוך, ושאלת שלום ירושלים, ושאלת בשר בשר.

מצב התנוך נרוע מאד אצלנו, ובכל עת ומכל עברים נשמע לפעמים בלתי דתוקות התענינות ברבר הנה, עצות מדחוק, זה בונה זה סותרונם רבנים יראים אחדים עוסקים הרבה במקצוע זה, ובאים בכח דעתם הרחבה לפעמים להציע דבריהם לפני עם ישראל. אך הסתפקו בעצותיהם וברבורים בעלמא, ומעולם לא חתאחדו לתלוט קעשות דבר בפועל, עד שבאו הרעפארמים בכח „קהילתנו ומלמדים אותנו בפועל פרק בתנוך לאמר, „כי סנת אי הידיעה והבורות אצל הדור החדש, הוא דק מפני שלמדו יותר מרי בחדריהם, כשכש או ארבע שעות ביום, זה גורם להם להתלמידים שישארו בורים, אך הם יעשו סדר תרש, כי ינהינו מנהנים תרשים, שאל לתלמיד מבני ישראל, החפץ ללמוד תורת ישראל ושפתו ללמוד יותר משעה אחת ביום ואז יעשה חיל בלמודים.

השמעתם תורה בזאת ונצוה בוו מימיכם כי כל הממעט בלמודים עד כדי חיי שעה ולא יותר הרי זה משוכת.

הוא שם החברה אשר נתיסדה בקיין העבר לתמוך ביד הרבנים ותלמידי חכמים אשר אין כחם בפיהם לעשות חיים ואשר בכל גדלם בתורה אין להם אף לחם צר ומים לחין.

הבל יודעים, כי הרבנות כפה נישתלמת. אך לפי כח הדבור וכל רב אשר פיו ימלל רבדבן ויוכל להשמיע קולו מעל הבימה, ישי ביהבינ גדולה או קטנה המשלמת לו בעד עבודתו ומספקת לו כדי היותו ברב או במעט.

אך ישנם רבנים לעשרות, אשר הם באמת גדולי התורה והיראה נחבאים אל הכלים. ולא יוכלו להשמיע מדברותיהם מפני אי הרגלם לזה.

והתלמידי חכמים האלו ברוב דחקם ולחצם, לא יוכלו עוד להושיט יד ולבקש עזרה, כי שומע לא יהיה להם, וכל מוסדות הצדקה אשר בעירנו, לא נבראו בשביל הרבנים, ואם יבוא רב לבקש עזרה, או ישיבוהו ריקם.

ולכן נתיסדה חברת תומכי תורה לתמוך ביד תלמידי החכמים האלו ולעתים קרובות עזרת אותם במשען כסף.

החברה נתיסדה עיי הרב הגאון המפורסם ר' יעקב איסקאלסקי רב בקהילת סלוצק. עם איזה נשים עדינות כמו הרבנית מרת איסקאלסקי, מרת חאשא פראדא סאמינסקי מרת הוטנערה, ועוד, ועתה מונה מספר חבריה לערך חמש מאות המשלמים אך דאלאר אחד לשנה לא פחות והמרכה היו משוכת.

זה עתה היתה האסיפה השנתית הראשונה והתשכון הראה כי נתחלק בשנה העברה לת"ת איזה מאות דאלאר. והרב איסקאלסקי וכל החברה מקיים כי בשנה הבאה ימנה מספר החברים בכפל כפלים. ואז באמת תהיה לכרכה לכל יומדי התורה.

רעוו קליניצקי סעק.

ובצדק משתוממים, אם ההשגחה על חכשרות יהיה בידי רבני הרעפורמים וכנותהון כי אז היום יעמידו למשניח רב ירא לסמא עיני ההמון, וכמחר יסתפקו ברב רפורמי.

אך אנחנו נאמר, כי אל לכם להשתומם על הרבנים, מצדם יחפצו להשתדל ולעשות בכחם ואונם וגם בהונם. אך מה יוכלו עשות אם הבע"ב והמון בית ישראל ינהו אחרי הרעפורמים ומעשיהם. אם בכלל, או למחצה לשליש ולרביע, אם ההמון וגם מנהלי בתי הכנסיות נתבעים לענג ונותנים, ולמשכן ואינם נותנים, אם המכ"ע הזשארנאנים היומים שלנו המתמירים לארננים אורתודוקסים כביכול, ובלאים רעל להרבנים ומעשיהם, וכל דבור והנה היוצא מפי רב רפורמי יחטפוהו בשתי ידיהם וידפיסוהו להפיצו בין בני ישראל החרדים וזהיפך דברים ומעשים ממש בפועל. הנדבר ונעשה מרב ירא וחרד לא יחפצו כלל גם להזכירה באגב אודחא, תוד צועקים, כי הרבנים אינם עושים מאומה ולא ישמיעו את קולם בחוץ.

שאלו נא את פי ה, וועד הרבנים והמטיפים ויניד לכם עד כמה מדחים אותם, "הטאנעבלאטט", "והמארנען זשורנאל" היומים, מלהדפיס אסיפותיהם והחלטותיהם. בעת אשר מדברים הרבה אורות השיעורים מפרקי אבות אשר מתרגמים רבני רעפורמים בהמעמפעל שלהם.

ואם תרצו לדעת הסבה. באשר פה בהוועד הם רבנים דתיים יראים, ושם המתרגמים הם רעפורמים, וצריך לפרסם את שמם דווקא. ובצדק קוראים הרעפורמים למכ"ע האלו ארננו.

ועתה שפטו בית ישראל במי האשם? אם בהרבנים או בכס. אדרבא חנו אוסיף להרבנים היראי' ושחדו נא מכחכם וכספכם בעדם כי אז תראו מעשה הרבנים כי רב היא. במעשה ופועל לחזוק הדת והיהדות האורתודוקסית לרומם קרן תורתנו ושפתנו וללחום בעד קיומנו.

יעקב איסקאלסקי המוזיק העורך

הקיצו!

רבנים נכבדים, עורכי המצפה.

בלב דף קראתי את המאמר "תורת התנצלותכם, כי לא תקנאו ברבני הרע נטיין" במצפה חוב' ה', והנני להשמיינכם פארמים. כי אמנם קנאה כזאת לא חרפה כי ללא יועיל וגם למותר היא, היא כמו שאין חרפה בקנאת סופרים

והרעפורמים מנשימים עצתם זו בין היראים באופן גם ונורא, והרבנים היראים לא ישימו כב כלל כזה לטכס עצה מה לעשות.

והנה זה באה שאלת שלום ירושלים.

השמעות המרגיזות הבאות מעיר קרשנו תכופות זו אחר זו מהמצב הנורא השורר שם, פוכחות כליות ולב, קללות קריאה לעזרה הבאות מנאוני הארץ וחין לארץ, וביחוד מנאוני רוסיא, יכולים לעורר גם לב קשה כאבן להקשיב שועתם. מוסדות הצדקה אשר נפלו בנופלים, וגם אלה המטים לנפול פושטים יד ומבקשים עזרה, ואשר כל איש ישראל, אשר זיק האחרון מחבת ירושלים עוד לא עומם בקרבו מחויב לצוא לעזרת ה' בנבורים, ומי המה עוד בכל בית ישראל אשר מוטל עליהם החיוב להושיט יד עזרה במחשבה ועצה בפועל, אם לא על הרבנים היראים.

ומה רואים אנחנו, הן אמת שהרבנים היראים הוציאו קול קורא לעזרה, בחתימת ידם זה שלא בפני זה, אבל לא התעוררו להתאסף בעצמם לטכס עצה מה לעשות כי אם רק רב רעפורמי המתימר לשליח קהילת עם ישראל קרא לאספה כחפצו לעזור את ירושלים בקיבוץ איזה מאות שקל כסף בתנאים לפי רוחו וטעמו, לקבל עליו את הנהגת שיכוח הכספים, וכי הוא וכיוצא בו יהיו המוצאים והמביאים את כל עניני החלוקה.

ועתה באה השאלה השלישית מבשר כשר, אשר על זאת יודה כל בן דעת כי דבר כוח צריך להיות ביד הרבנים היראי' המה צריכים להתעסק ולהתענין בזה ולהעמיד את הנהגת הכשרות על תלה עפי" ד"ת.

והנה גם בזאת יד הרעפורמים בתחלה ובאמצע, ואולי יהיה גם בסוף.

כי באמת בפטירת הרב ה"נ רי"ח ויודרעוויין להבחלה ונשאר איזח בתי מטבחים בלי משניח ראשי קראו לאסיפה לרבנים ובע"ב חשובים, אך מי היה הקורא? לא רב דתי, כי אם רעפורמי נאור אשר אף הוא כי אוכל בשר כשר הוא, בכ"ו אין אחריות בשר כשר ככל עריו, כמו שאין עליו כל האחריות מהנהגת החלוקה אשר בירושלים.

יודע אני כי רבים ישתוממו בראותם כי לא די להם להרבנים שלא יתאספו לעשות דבר מה בפועל, כי עוד רצים הם ובאים אל האסיפות שלהם וכוה נותנים כח בפמליא שר מטה ונורמים שהמון העם יתנו אמון בהרעפורמים ובמעשיהם, וישפך בעיניהם ערך החנוך והכשרות מוסרות דת היהדות.

ואם תרשוני, הנני לפסוק הלכה למעשה כי קנאה כזאת מצוה היא, ואם ינסו הרבנים לקים את המצוה הזאת יבואו בלי ספק רב טוב לישראל ותורתו רבנים נכבדים! הלא ידעתם כי העם יביטו אחרים, מבל עברים תשמעו תיאות חמון, בי הרבנים יושבים בחבוק ידים, יתחבאו באורים, וכל מעשה כל היום הוא „בשר כשר“. הכשרים למצה ויין שרף ועוד איזה ענינים כאלה המביאים שכר טוב בעולם הזה. ואיש מהם אין חוכה על הרוד הצעיר אשר אין לו כל חנוף עברי, איש לא יחוש בי המיססיסי-נעדים יצורו נפשות הקטנים. ובעלים נובלים יפלו מעץ יהודה, ומה עשתה אגורת הרבנים אחרי כל אספותיהם? החקנות נכתבו על ניד אדם, וזכר אין להן בעולם המעשה ומה צדקה יש להם להתאונן על העם אשר לא יכף אתריהם? והעם רואה דק קולות בלי כל חמת מעשה בפועל. ואם איש מהם עשה דבר מה, הלא ברכוהו בשם ה' לוא שכב למעצבה, או התחבא תחת המטה או בעשותו את הרבד, למשל, לוא לא נתן הרב האדמוני „הבשר“ למקלעלאן כהיות שר העיר נויארק הלא אין אחד בבל העיר הנדרתה הזאת אשר נרע רמע מעיניו לוא לא נבחר, או נבחר בלי הכשר הרב. והרב הזה הוא האחד העושה מעשים (זרים) בפועל חולתו. כמעט כלם הויים או יושבים באשמיים.

ואם בזאת תתפארו כי לא תקנאו ברבני הרעפארמים? הרעפארמים מתאספים ומחליטים להסיע אבן אחרי אבן מחומת ישראל, וכן הזה עושים בפועל, והרבנים החרדים מתאספים לבנות חיבל ח' ברבר שפתים פעם בשנה, אבל חמר כבנין, אפוא הוא?

התנצלות הרבנים בי לרנלי דלוהם תרפניה ידיהם מעשות דבר להרים קח חורת ישראל, אך דבר שפתים הוא. כי אמנם רבים מהם יחשבו כסף בבתי הבאנקים. ומעטים המה מאד אלה אשר לא ימצאו די לחם, ואחרי כל אלה לא רחוק הוא מן האמת, כי בטלנותם הא סבת דלותם. והמון העם הרואה את רב ומדוי עוסק בצדכי עם מדעתו, יכבדו ויטלא מחסורו ביד נדיבה, ולא בעט האשם. אם יראה מטיף או דרשן חני בור וחצי עם הארץ, קורא את עצמו בשם „רב“, ובמחיר שקל ימכור את אלהיו ותורתו, ומדתו לא יצאו הרבנים האמתים להשמיע בדברים ברורים לסע ידע העם מי הוא „רב“ אשר לו הצדקה להקרא בשם זה? יקראו את בלם בשם תל פני כל העם יכבדו.

אתם עוררתם את השאלה נרבי הגיטין! טוב וישר! אבל מה נרתי את השאר השאלה כתובה על לח המצפה הן לא כבר הרבר כי יתאספו נכבד הרבנים כדנע. ואין כל ספק כי ימצאו עורתי דין מהגללים יודעי „משפטי הקאנסטיטוטיון“.

(קאנסטיטוטיון אנעלעלאיערס) אשר יקחו על שכמם את העבודה להבא משפט הנט עפ"י תורת ישראל לפני כסא ראשי השופטים בוואשינגטאן חנם אין כסף, והנני בטוח, כי אם תקרא אספת הרבנים להאדון לואי מאדשל ויתנו על ידו את כל החמר הדרוש למשפט זה, או לא ישיב את פניהם, כי מי כמהו יודע, כי ע"פ חקי הקאנסטיטוטיון ציואן לא תוכל הממשלה להתערב בעניני כל רת, ואין כל צדקה לאיזה שופט לחניא את הרב בעשותו דבר על פי רתו, ועל דעתי גם יואו הלכו אנשים כאקבאני לבקש חסד סאת נבחר העם לתת ליהודים לפתוח את חנרותיהם ביום הראשון כי לוא יהיה כי יפיקו זממם הפעם, אבל מי יתן להם ערובה, כי בשנה הבאה לא יקחו מהם נבחרים אחרים את הנרבה אשר השינו בשנה הזאת, תחת אשר לוא דרשו משפט על פי החק, כי עתה ידעו, כי אין איש יוכל למול משפטם. יום הראשון הוא חג רתי באמת, ונס בלעדוי חק המדינה שמרו חנוצרים את היום איסר יקראו לו „שבת“ והנוצרים הבכתי מאמינים, עושים גם היום את שבתם חול, ביחוד בערי השדה, ואמנם לוא חקקו חק לשבות ביום השני או השלישי, כי אז לא היתה לנו כל צדקה לבקש חסד או משפט כי יתנו לנו רשיון מיוחד לעבוד ביום ההוא, ומה נקל היה להצדיע את המורים בבתי

ספר העיר כבר ישמיעו אף מלה אחת מתורת בן מרים לוא הביאו רבני ישראל את מנהלי בתי הספר בפלילים, נט המוכב מרבני איירופא הוא ככרוד בירי השופטים, זה אוסר זה מתיר, ורב כי יאסור את הקצב אשר מכד טרפה תחת בשר כשר, אם יתברר הדבר כי כן עשה באמת, אז לא כבר כי אסורו ישאר אסור, אבל על הקונים להביא משפטם נגר המוכר אשר הונה את הקונים. ואם יתנערו הרבנים החרדים מתרדמתם למען תראה הממשלה את פניהם, אז תרע גם לכברם, בדעתה כי הם המה רועי ישראל, ורוב מנין כל העם לא ינהו אחרי המטיפים לרעפארם, ואיש ממנו לא יחשבם לרבנים, רק כמטיפים המטיפים נגר תורת ישראל, והננו זוכרים עוד את המאמר אשר הרפס „הוואירלר“ ביום מות רב הכולל בשנת תרס"ב, בצייורו את ההגויה הנרולה, אמר „זה אדבע עשרה שנה יושב „רב בולל“ ליהודי נויארק ושמו נודע לכל היהודים לאדם נרול, ואנחנו לא שמענו את שמעו עד היום הזה איסר בו הובל לקברות? ובמי האשם, כי יאמרו עלינו כי דק עם סכל הגוי הקטן הזה? למה תתרא רבנים יקדים! מדוע נחבאתם בביה המבשלות כל היום ולא תצאו החוצה לראות את העולם הנרוק איסר ברא אלהים בער כל היצור. קראו נא את כתבי העתים ותראו, כי כהני תנוצרים

מכל הכתות השונות מלאים כל הימים
 בכתי המשפט, בכתי נכחדי המדינה
 ואצל כל אספה, ידברו, יטיפו, ימחאו,
 ישכרו עורכי דין, והכל למען חזק את
 הדת, ואתם רבנים חרדים! ענו נגד ה'
 ועמו! מתי ואפוא חזקתם דתנו הקדושה?
 האמנם אם יכתוב איש איזה פלפול או
 חידוש בחמצפח או בספר מיוחד, הבה
 תחשבו לחזוק חתורה? תחת אשר לוא
 ידעו המחדשים כי יותר משמונה אלף
 ספרי פלפול וחירושי ש"ס נמצאים
 בספרת ישראל, וקוא חפשו בהם, כי אז
 מצאו כי רבים כבר קדמום, ולא ידעו,
 כי איש-כעדי הביבליאנראף" לא ידע

אף שם תספרים ההם. איש לא יקנם,
 ואיש לא יקרא בהם, ובפלפוליהם יכניסו
 רק חבן לעפריים, אבל לא חזוק הרת
 בשום אופן, וקוא ירעו כל אלה, כי עתה
 ידעו, כי אמנם טובה רבה הביאו, לוא
 התקנאו במטיפי הרפאום, ולוא התאמצו
 למשוף אחריהם לב הרור הצעיר לבל
 יטבע בורם הרעפארמים, ואז, רק אז,
 למותר היתה ההתנצלות, וכל העם הודו
 לבם בעד קנאה בזאת.
 המרבר מלב מכא כבוד ואחבה
 לתורת ישראל ודתו, ומחכה לשמות מה
 יענו הרבנים, אם יש מענה בפיהם.
 אפרים דיינארד

לשאלת החנוך

אחת השאלות הנכבדות המנסרות באיורה של היהדות, והעולה על כנן
 בחשיבותה היא, כפי ספק, שאלת החנוך. איך נחנך את בנינו שיהיו בני
 נאמנים לאלקיהם, ואחרים מוספים (וי' המוסיף גורע) לכהפ"ח לעמם. ואמנם
 התנכרה שאלה זו בחשיבותה אצל סופי ישראל ויטפנו בה הרבה ויבארוה ברב
 ענין זה בכה חה בכה, ונס באו אנשי מעשה וויציאו לפעולות שיטות משיטות
 שונות, ואנתנו נעמד על „המצפה" ונתבונן ההתעילו העצות, התקנו התקנות,
 ההבריא גוף היהדות בהמלאו רטיות ביד רפאי אליל, או הוא הולך ומתנונה
 והעצות הרבות דק הכו את לבו בשממון ויביאו ערבוביא במחו, ודור הולך עומד
 משתאה: כמי אמסד את דגלי הרם, דגל התורה שהעברתי בחרף נפש דרך
 מלאה חתחתים, תחת צלצול חרכות ובין להכות אש? ויכל היות שחבר
 הסופרים יביטו בו בבישות, ושאחי הקראים ישתוממו על הזרות שבדבריו, אבל
 לא אוכל לכא הרוח מהביע כלה ונחרצה, שכל השאלות בנדון זה ודומיו, וכן
 התקונים לא נבעו מעמק חיי היהדות ומצרכיה האמתיים, וסופרי ישראל האהבים
 לחקות באים מן החוץ בטענות לסה ננרע, וטעניקים לנו בטובם שיטות ורח

חקונים שלא לנו ושבהכרח לא ייטיבו כ"א ירעו ככל דבר מיותר וכלתי טבעי.
 ואעידה לי עדים נאמנים שכנים דברי צד מחיב וצד שולל.
 שאלת חתנוך נכבדה לנו, וכנראה בפתרונה הנכון תלוי קיום היהדות,
 ועמנו היא חי. חיים ארוכים וא"כ מסר בהכרח את מסורתנו הקדושה בלי
 עכוב מדור קרוד ובכך פתר את שאלת החנוך מבלי שאל ומבלי התפלפל. ונכבד
 היה לשמאי והלל להקים בתי מדרש גדולים להתפלפל ע"ד ביצה שנוודה ביו"ט
 ולא פלפלו אף פעם ע"ד שאלה נכבדה כחנוך דבנים, ובכ"ז נפתרה שאלה זו
 כמו מעצמח וכהגון שולוי כן איך נתקים עם דל, ונשאר נצב כסלע איתן
 בתהפוכות הזמנים ובהשתנות העתים בין כחות מ-נגדים סערים להפיצו. זה
 מצד המחיב ומצד הישולל מה יועיל אף תקון שבתקונים בחנוך נגד פריקת
 עק? ראים אנחנו בנים שנתחנכו חנוך שלם, שנולדו ושנתגדלו בתוך אור יהודי
 חם ושלם וידיעת היהדות השפעה עליהם במרה גרושה — בנים אלה פרקים
 מעליהם על תורה ומצות ופנים ערף לעמם כאלקיהם ומה יועילו בזה תכמים
 בתקונם בחנוך? מה יוכלו המחקנים לתח לחניכיהם מה שלא נתנו היהודים
 התמימים לבניהם באותם עשרות השנים שלא וזו מאהלי תודה ומצות. משל
 לאותו שמסיק התנור ביום חרף והולך ופתת את דכתו לרוחה וקרע חלונותיו, מה
 יועיל כל היסק שבעוכם לחשך אחו פנה חמה בבית? והנה כי כן האב ההולך
 לחנך את בניו ליהודים כשרים עליו כבקש, למצא מראש איזה אמצעי לגדר
 בעד כרמו לבלי יבאו בו פריצים רעקרו נטוע — טרם שהוא הולך למעת. וחנה
 הא לכם אחי די הוכחה שא העדו רפאי אליה, אלה הסופרים הרפקים על
 דלתות זרים, את מקור המחלה ואיך ידעו להעכות ארוכה? ובאמת הדרך
 פתוחה והפתרן ברור לאלה היוצאים בעקבות הצאן, דרכי האבות, אדם בריא
 אינו הולך אצל רופא לשאל ע"ד מונוה, חוש טעמו מניו לו ועתרו למצא מונו
 הנאות לו והמבריא. כן היתה הדרך סלולה לפני קרמונינו, הם ידעו שמטרת
 המנמות היא להוקיד את היהדות על היהודי, להלהיב בנפשו את אחו שביב
 החיים הראה ביהדות את יסוד קיומו. („במקום חיותנו") הם שאפו להעמיד את
 היהודי על התיחדותו העצמית והוא המצוי הרוחני שבנפש האדם ונס השינו
 את מטרתם באופי נעלה ע"י התנברות ההלכה נופה של היהדות והפרחת ההנדה
 נשמתה של היהדות ייצונף כדעת מי שאמד והיה העורם כלך אצל אנדה". את
 כל הפרטים השינו ע"י הכלל, הכעירו בקרב נפשו של היהודי את מאור המאודות
 את רגש האמונה באלקים היתר שהכל תלוי בה. ובהיות היהדות יקרה על האיש

הישראלי מצא ררך להנחילה לבניו, וגם הנחיקה, באשר שרבר התנחלות זו אינו יוצא ברבו ע"י אמצעים מלאכותיים, הכרתיים כ"א הוא נמסר ע"י רגש האהבה שבכב ההורים הנותן ומשפיע כל דבר היקר להם בחיים לבנם חלק החיים הנפרד מהם וטבע החקוי שבבן שאב כספון כ"ד אהוב ובכך חי בלב הוריו, וזה עונם של כל המפלגים שעשה דבריהם מיותרים ומעשיהם מפסידים. הם לקחו דבר פרטי ובורע הוציאוהו אל בית מדרשו של הכלל, וכן לא יעשה. החנוך הוא תשלום מסירת נפשו אל האב אל הבן. אם נחלק זה האחרון מהאב בנופו לא נחלק בשלמות מרוחו, הוא תריו בחיב אמו וברעת אביו עד עדן וערניו, ואין לכלל דבר עם נפשו הבן כדבר מיוחד כ"א על הכלל להשפיע על האב ולתת בו די מרץ להטביע את עצמיותו (האינדיבידועליות שכו) בחמרו הרך של הבן, דעת זו נכונה ומרעית וכל פלפול עקום לא יזיזה ממקומה. וא"כ נתקת שאלת החנוך והוא נטיעת היהדות בלב היקר מהפרט אל הכלל: איך מחזקים רגש היהדות בעם בכלל. ומן הבנים אל האבות: איך נותנים די חיים ומרץ באבות להוריש את פרטיותם בשלמותה אל הבנים באשר שסבלנות בענין כזה מעירה על בעליה שנפשם כבר החלה להתפרד (ז"ך אויפלעזען) בעוד בחיים חיתה וכך אינם ראנים שעצמותם תתקים (רשעים) אפילו בחייהם קרויין מתים). שאלות אלה כבר נוגעות בנקודה היותר עליונה והאחראית (שמפני זה יראו רבים לנגע בה) והיא -- באיזו זכות מתקמת היהדות בכלל, ואם לא כבר תמה זכות אבות חלילה. אבל העלמת עין בזה היא מסכנה למאד באשר החיים סערים ומעיקים והטבע אינו אהב חצאי דברים ופי' זות. הככר והסיף ירדו כרוכין מן השמים" וקול קורא מסתרי פליאות הבריאה, אם יש לך זכות קיום הרי כבר ואם לאו חרי סיף.

(המשך יבא)

כ. ז. מוניעים

פרעה ומצרים (סוף) חלק 5 23 12

ובמדרש ש"ט (סי' קי"ט) טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצור פקודיה, מהו טפלו אמרו הבה נתחכמה לו, הכוונה דהמדרש מבאר מלת זדים על המצרים וכמאמר התפלה זדים טבעת וכמ"ש בפ' יתרו כי ברבד אשר זרו עליהם

והכתוב יאמר ההורים הללו טפלו עלינו שקר שאמרו הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאיו ונחם בנג, וזה היה שקר כי אני בכל לב אצור פקודיך יאמר כי גם טרם שהוהירנו החנא הוי מתפקד בשלומה של מלכות וטרם שהשיביענו הקב"ה שלא נרחק את הקין ולא נמרד כמלכינו הנה "אני" מצד עצמי וטבעי הנה בכל לב אצור פקודיך ואקיים בנפשי אני פי מלך שמור וכבוד מלך וישרים יקר בעיני וחלילה לנו לא להיות עבדים נאמנים למלכינו ורק הורים טפלו עלינו שקר בזה שאמרו ריתכן כאשר יקרה מלחמה נהיו אנחנו נוסף על השונאים ונחם בהם וע"ז בא המדרש ומקשה מהו טפלו לשון רבים והלא כפי פשוטו פרעה יחידו היה המדבר זה אל עמו ומתרין רהבונה על המצרים הרבים שאמרו לפרעה הבה (רשון יחיד) כי אמרו תן לנו רשות ונתחכמה לו פן ירבה ואם כן המצרים היו המדברים והמה טפלו עלינו שקר שנתנו אותנו לרעים וחטאים וכמאמר המניד וירעו אותנו המצרים כמ"ש הבה נתחכמה.

ואמר ויענונו כמ"ש וישימו עליו שרי מסיים ונ' הכוונה כדברינו דהמצרים הרעו לנו וענו אותנו וקא פרעה וכמ"ש וישימו עליו שרי מסיים היינו דהמצרים שמו עליהם שרי מסיים וקא פרעה כי פרעה היה רק המעורר רע ואמר שרי מסיים למען ענותם בסבלותם כי שמו שרי מסיים לנכות מהם מס והמס חיה גדול מאד שלא היה בכחם לשלם והיה החוק רכל מי שירצה לעבור בנופו הוא פטור מן המס א"כ המס היה למען ענותו בסבלותם שילכו בעצמם לעבור בסבלותם. ואמר למען ענוחו כי לא היה להם תועלת מהטבורה רק עינוי לבר שענו אותנו ומפריש הכתוב כי להמון המצרים לא היה תועלת מסבלותם כי יבן ערי מסכנות לפרעה וקא להם להמצרים. וגם לפרעה לא היה תועלת כי היה ערי מסכנות שהסכו לו רעות ועניות כמ"ש חז"ל רכל העוסק בבנין מתמסכן ואם תאמר איך יתכן כזאת אשר גם מלך יתמסכן מבנין כזה סיים הכתוב את פיתום ואת דעמסם שאמרו חז"ל ראשון ראשון פי תחום בולעו זראשון ראשון מהרוסס א"כ באופן זה אשר תמיד יתרוסס וירדו תהמות יתכן אשר גם מלך ומדינה יתמסכן ומבואר יפה דברי המניד שאמר ויענונו כמ"ש וישימו כ' והביאו כל הפסוק כי אמנם כל הפסוק מדבר שלא היה העבודה לשום תועלת רק כי תפצו לענות אותנו בעיניו קשים והמצרים היו המענים אותנו ולא פרעה.

ובנמ' ברכות דבר נא באוני העם וישאלו, איני נא אקא לשון בקשה אמר

הקב"ה כמשה בבקשה ממך לך אמור לישראל בבקשה מכם שאלו ממצרים בלי כסף ובלי זהב ושמלות שלא יאמר אותו צדיק ועבדו וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם ויהי התמיהא מהו שלא יאמר אותו צדיק הלא ה' מחוייב לקיים מאמרו גם אם יחריש הצדיק, אמנם הנה הכחוב אמר בפ' לך ירוע תדע כי נר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדו וענו אתם ד' מאות שנה וגם את הנזי אשר יעבדו דן אנכי וגו' וקשה דמעיקרא נקט עבדות ועיני ואח"כ נקט עבדות לחוד ועוד קשה מלת וגם כמו שהקשו חז"ל, וכבר נדפס בשמי ביאור נכון ע"ז בפ' קהלת יצחק ואולם 'בעת לדברינו יבואר יפה רמאמר ועבדו קאי על העבודה שיעשו לחועלת כמו כל עבודת עבד דהוא לתועלת לאדונו ולכן הוסיף הכחוב וענו אותם כי יהיה זמן ועת ואנשים שיעשו בהם עבדות קשות גם לא שיקבלו תועלת ממלאכתם רק בכדי לענותם בענינים קשים ומרים, וכך אמר הקב"ה כי אלה האנשים אשר יענו אותם בעינים לא יזום תועלת רק להדאיכם בודאי אמדוד להם כמדתם וכרוע מעלליהם, אכן וגם את הנזי אשר יעבדו היינו שיעבדו לתועלתם ולא מצד האכזריות כבר נ"ב דן אנכי ואח"כ יצאו ברכוש גדול והנה ישראל ברנע יציאתם ממצרים כבר הניעו למדרגה נשגבה ורמה ביראת ה' דשחטו את הפסח במסירת נפש וקדשו את השם בשחיטת אלהיהם של המצרים לעיניהם ולזאת מיאנו בעצמם בעושר הנוף כי היה עיניהם נשואות רק אל ה' לחזות בנועמו כמ"ש בביאורי להגדה בפסיקא דבהא לחמא ולכן ד' נקה ממאמרו ואח"כ יצאו ברכוש גדול דאין מאכילין לאדם דבר האסור לו בעל כרחו ורק דהקב"ה אמר ג' קשה מכם שאלו ממצרים כבי כסף וזהב ושמלות שלא יאמר אותו צדיק ועבדו ותועלתם וענו אותם גם שלא לתועלתם שניהם קיים בהם ומאמר ואח"כ יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם כי יביט רק על מה שיהיה לתועלת לישראל ובפ' חפצם ורצונם הלא מהראוי שיקחו הכסף והזהב ושמלות גם אם אין להם שום תועלת וחפץ בעושר הנוף רק בכדי שראו ישרא ביד המצרים ולענותם בעיני זה מדה כנגד מדה.

אמר המגיד עוד, ויתנו עלינו עבודה קשה כמ"ש רעבידו מצרים וגו' הביא ראה רמאמר ויתנו קאי דוקא על המצרים הרבים שהם הרעו לנו וזאת פרעה כמ"ש רעבידו מצרים את בני ישראל בפרך הרי דיק המצרים עבדו בהם, זאת תורת העולה מדברינו כי המצרים הרעו לנו יותר מפרעה לאשר היה מלך אשר במשפט יעמיד ארץ היה מחוייב להראות צדקו בנכחו לעיני השמש כי הוא טוב לכל וטתם על עבדיו ולכן היה הוא המלך לישראל ומצילים מיד מצרים ההמון

השובב אשר רדפנו בלי חמלה והרענו קדקד ולכן נאמר בפ' שמות ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה כי כל זמן שהמלך היה חי בריא אוכם היה הוא העוצר בעד ההמון אכל באשר מת או נצטרע והיה טרוד בעצמו אז עשו ההמון בישראל ככ אשר חפצו באין מעצור לזאת אז אנחו בני ישראל מן העבודה ביותר ויותר תחת ידי המצרים הזדים חאוריים.

זהו מ"ש בפ' יתרו ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים וקשה דמעיקרא אמר מיד מצרים וגם מיד פרעה ובסוף אמר מצרים לכה וגם כפל ההצלות צריך ביאור אמנם יתכן דיתרו שהוא היה באותה עצה להרע לישראל (וברח כמ"ש חז"ל) הוא היה מכיר היטיב את פרעה ואת שיחו ושנאתו העצומה והרכה כאומה הישראלית ואת אשר ימליץ טוב עליהם לפני הקהל זהו רק לאשר הוא מכסה שנאתו במשאן לכל יבירו גורל רשעתו ואכזריותו לכן אמר ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים אשר המה היו צוררים לכם בנלוו לעיני השמש, וגם ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים כדומר שהוא תמיד הפודה ומציל אחכם מיד מצרים והוא היה הדורש טובתכם, ברוך ה' אשר נפטרם מיד מצר וואהב כזה כי באמת שנאתו גדולה לישראל ורק מעטף אותה במעיק צדק, לסמות עיני הבריות.

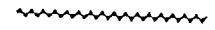
זהו מ"ש בפ' בשלח וירדפו מצרים אחריהם וישינו אותם חתים על הים כל סום רכב פרעה וגו' ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וראו מאד ויצעקו וגו' ופי' מהר"א אשכנזי כי פרעה עם השש מאות רכב בחור ואשר אתם היו ידאים להתגדות עם ישראל מכחמה כי מה המה לעומת מחנה ישראל ולכן עמד פרעה ומחנהו ולא ננשו להכחם אמנם יספר הכתוב וירדפו מצרים היינו בל אנשי מצרים רדפו אחריהם וישינו אותם היינו המצרים השינו לפרעה ומחנהו חונים על הים כל סום רכב פרעה ופרשיו וחילו ע"פ החירות לפני בע"צ ואו כאשר קרב להם כל מחנה מצרים אז ופרעה הקריב את תילו או שהקריב אותם היינו כמחנה המצרים שהם יהיו הראשונים וישאו בני ישראל את עיניהם וחנה מצרים נוסע אחריהם כי מצד מחנה פרעה לא נתייראו כ"כ כאשר היו מחנה קטנה אבל כאשר יבאו גם מחנה מצרים לכן ויראו מאד ויצעקו וגו' כי נחרדו ונבעתו מפני גדול המחנה של כל מצרים, ולדברינו נוסף עוד טעם לשבח על יראתם זה כי מאת פרעה וחילו לא נתייראו כלל לאשר רמו בי פרעה המלך טוב לישראל לא יתן לחילו לעשות להם דע

ואולם באשר ראו כי המון המצרים האנשים הצמאים לדם אדם ושפכו דמם כמים בלי חמלה אלה הצוררים נוסע אחריהם ויראו מאד ויצעמו לה'.

והנה ידוע כי ההבדל בין אויב לשונא, שונא הוא מי ששנאתו נלוו לעין כל ואויב הוא מי שמכסה שנאתו מתראה באוהב ובסתר ישים ארכו והוא אויב לו ומבקש רעתו ולדעתי נאמר בפ' משפטים כי תפגע שור ארכך או חמורו תועה השב תשיבנו לו, כי תראה חמור שונאך רוכב תחת משאו ותדלת מעוזב לו עוזב תעוזב עמו והשינוי מן אויב לשונא בזה צריך ביאור, ואמנם הרבר מכואר יפה כי האויב אשר שנאתו כבושה טמון והבו אם יפגענו ברחוב ישיט לו ידו וידרש לשלמו כי בפניו הוא איש שקומו ורק מאחוריו ושלא בפניו יכרה לו כור להביאו שחת ולכן אם יפגע חמור אויבו רוכב תחת משאו ובעליו עומד, אצל הלא בודאי יושיענו בי איד ילך ממנו אחרי שהוא אוהבו בנכו ואיד יתרחק ממנו, ואולם אם יפגע חמורו תועה ובעליו אין אתו יאמר הכא עתה הוא העת להנקם מאויבי ולמרוד לו במרתו הוא כסתר מבקש דעתי וכנמולו אשלים לו אחרי שהוא איננו פה לזאת כסתר אעשה לו דעה להתעלם מחמורו לזאת צותה התורה כי תפגע שור אויבך דווקא או חמורו תועה השב תשיבנו לו אף כי בעליו אין עמו. ואולם אם יראה חמור שונאו רוכב תחת משאו ובעליו עומד אצלו הלא יחשוב הוא איש שונאי מבקש רעתי בנלו ולכן אם לא היה הוא עומד אצל חמורו בודאי הייתי חס על הבהמה ועל צערה, אבל לעת בזאת אשר שונאי עומד פה לא אוכל להושיע כי חס לבי בקרבי ודמי ירתח על האיש הזה אשר הוא שונאי. בנלו לכן באה האזהרה כי תוה חמור שונאך דווקא רוכב תחת משאו וחדלת מעוזב לו, הנני מזהירך עוזב תעוזב עמו, תושיט לו ידך ועמו דייקא אף שהוא שונאך בנלו תעוזב ותושיע, וכן רואים אנחנו הבדל זה כי המלאך אמר לאברהם בפ' וירא וירש ורעך את שער אויביו וקא בן לבן אמר לרבקה וירש רעך את שער שונאיו כי זהו ההבדל בין עש לישמעאל, דישמעאל מראה עצמו כאוהב והוא אויב וכמ"ש חז"ל ע"פ קראתי למאהבי המה רמוני כי בני ישמעאל התראו כאוהבים כשהיו השבאים מולכים אותם והיו מוציאים להם מיני מלוחים ונורות נפוחים מלאים רוח וסברו שהוא מים ואכלו המלוחים ואח"כ מתו בעצמם, וכן אמרו בילקוט מיכה וכל אויביך יכרתו אלו בני ישמעאל שהם אויביו, ולא כן עשו לעקב הוא שתא בנלו וכן אמרו בדר' בר פ"א ויראו שתאי ויבשו זה שער ואלופיו ולכן כאשר נתברך אברהם נאמר וירש ורעך את שער אויביו דרעך הוא יצחק כמ"ש כי יצחק יקרא לך זרע הוא וירש

את ישמעאל שהוא אויב ואצל רבקה נאמר וירש ורעך רוח קאי על יעקב שנקרא זרע כמ"ש ביצחק ולא כל יצחק את שער שונאיו זה עשו שנקרא שונא ואפשר כי היה ידוע להם כי תוליד בנים שיהי האחד שונא בנלוו לרעהו, ומכואר המדרש יצילני מאויבי עו זה פרעה שנאמר אמר אויב ארדוף כי פרעה שהיה מלך היה מכסה שנאתו במעטה הפאליטיק והדיפלימאטיע וזאת נקרא אויב, ומישונאי כי אמצו ממנו אלו המצרים דשנאתם היה בנלוו והמה אמצו ממנו כי מחניהם היה רב מיישראל ולכן נתייראו מאד והקב"ה הצילם ואמר יקדמוני ביום אידי זהו כמ"ש ופרעה הקריב וכמדרש הקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים והוא ע"ד מאמרם גדולה הסרת טבעת יותר כו' והו יקדמוני ביום אידי כי המה קדמוני והקדמוני ללכת קרימה וע"ז ויהי ה' למשען לי ויוציאני למרחב.

נאום הק' אברהם אהרן יודעלאוויץ החו"ק בעיאו ג"ר.



חילוף דברים

במאמר הראשון מחוברת זו מצאו הקוראים ברברנו הודעה במקצת על טענת רבים וכן שלמים בהתנפלים על הדבנים היראים, אשר לא יעשו מאומה בפועל ממש בכל עניני הצבד והיהירות.

והנה עתה בנסד הדפסת חוברת זו נראה שינוי לטובה בדבר שתי שאלות האחרונות מהשלישה, אשר הזכרנו במאמרנו.

כי ברבר שאלת כשר כשר, התיצבו קאמיטטע מהוועד הרבנים והמטיפים וכתובם כותב הטורים האלה, לפני הרב ה"ג ר' הלל הכהן המכונה ר"ר קליין, זהעירו אותו ברברים חמים, כי צריך ליסד בעירנו וועד אשר יקחו בו חלק כל הרבנים, והוא הרב קליין התעורר לקום וכא ברברים עם הרב ה"ג מ"ז מרגליות ועוד רבנים ונמר ליסד וועד הכשרות בנויארק מרבנים ובע"ב יראים.

וע"ה שאלת שלום ירושלים, התעורר הרב ה"ג ר' מ"ז מרגליות הנ"ל וקרא אסיפה מכל הרבנים ותמטיפים בבית מחוזיק ח"ת, ואחרי עריכת עצת מכל או"א נגמר כי יבחרו וועד העודה לפי שעה מפה, ונס בחרו וועד בירושלים לחלק את העודה אשר ימציא לידם הכל המסורות לפי הערך, ובהוועד נכנסו הרב הנאק ר' היים ברלין, והרב ה"ג קוק מיפו, ומפה ישלחו לידם את כל הכסף הנקבץ

בפה ע"י התעוררות מכל הרבנים. ישר להוועד דשם.

וגם קרא הרב הנ"ל עוד אסיפה מיוחדת לפשר המחלוקת בין הוועד הכללי ובין כולל אמעריקא. ובהרו וועדים לזה למען יהיה מעשה הצדקה שלם.

הרב יעקב איסקאלסקי החוב"ק.

הודעה

עפ"י רצון ועצת גדולי הדור שליט"א. הננו עורכים ומדפיסים ספר "אהלי-שם" האוצר בתוכו שמות, אדריסאות, ותולדות קצרות של כל רבני ומ"צ בארצנו, ושל גדולי רבני חוץ לארצנו, אורפיא, אזיא, אפריקא, ואמעריקא, והנני מודיע לכל הרבנים בארצות הברית.

(א) כי הכרך הראשון מהספר הזה אשר יכלכל תוכרות רבני ארצנו כבר יצא מבית-הדפוס כלול בהדרו. והכרך השני מרבני חוץ לארצנו הוא תחת מכבש הדפוס. (ב) מפני שהרבה רבנים אחרו בשלוח החומר לתולדתם את מועד סדורו של הכרך הנדפס לזאת הננו מסדרים כדפוס הלך שני, ואם הדר"ג ימצאו לנו תשובות ע"י גליון השאלות ששכתנו עד ט"ו תמוז הבע"ל, נקבע מקום כתולדתו דמר בכנוס של צדיקים בתוך אהלי-שם". (ג) אלה הרבנים החפצים לראות את תכניתו וסדרו של הספר, "אהלי-שם", נכונים אנחנו לשלוח להם עפ"י דרישותם קונטרסים נדפסים מהכרך הראשון, חנם אין כסף.

(ד) מחפצנו להוציא מת"י את הספר הזה בתכלית השלימות, דבר ולא חצי דבר, החלטנו מבלי להפיץ את החלקים הנדפסים עדי נמר הרפסת הספר לכל חלקיו, והננו מקוים כי בחדשי קיין הבע"ל זכרך על המונמר בעור ה'.

בכבוד וברכה העורך. שמואל נח גאמליב מפינסק

אדריסתנו למשלוח מכתבים וכספים.

SCH. N. GOTLIEB Pinsk Gouv. Minsk.

או על הכתבת הזאת

Rabiner DAWID FRIDMANN Pinsk Gouv. Minsk.

תשובות לשאלות

בהמצפה ח"א

(ג) ע"ד שחושדין את האפיס שמערבין שיון טמא נלחם. לא שמעתי עד כה. גם אינני נוהג אנון לזה. כי רוב שוין הוא כשר. כמו שכן מחדל. או מזרעונים הנמלטים נזרע קננום. אשר הנה רוצה דרובא ונמלא לרוב ונזול ויש עליהם הכשר מאיזה רב. ושיון טמא לא ידעתי. אולי הנעשה משוהן נהמות לא ידעתי אם ישנו ואם ישנו הוא מיעוטא דמיעוטא. ואין לנו לחשוש. ואל תדקק הרבה. ישנו פת חטים אשר מערבין בו חמאה. ואסור לאוכלו עם נשר.

(ד) ע"ד גילוח הזקק, לא אהיון נמה נסתפק והלא זהו איסור דאורייתא עם כמה לאהיון. ואם נסתפק אם לכוסלן לעדות, דבר קדמוהו הגאון מאה"ג הרעק"א להכשירם.

(ה) האוכלים חלב שחלנו עכ"ס. אוכלין הגנינות. והנזהרים מחלב לא יוכלו הגנינות.

(ו) המחללי שנתות, אף נאיסוד דרבנן. כק' מחלל שנת לדעת הרבה פוסקים. חמם כ"ז להחמיד חבל להקל כמו לנטל הקידושין שנעשה בפניהם. אין להקל וכבר דברנו לזה עם ידידי הרה"ג כ"ו הרא"ח נ"י יודעלעווין.

(ז) דבר הרבנים הוודקדיקים עם השומרים. תע"ג.

(ח) ע"ד חלוב הנהמות בשנת וי"ט נמקים שאין עכ"ס. דינים אלו מנולדין נס"י ש"ה לענין שנת ונס"י תק"ה. לענין יו"ט. ואין להרננים מה להוס"ף לזה רק להקל כדברי המיקל ביו"ט.

(ט) אלה הנ"מ נחמין נכסת. בירחא. היראים נ"כ לא היו סגרים השיינק נכסת. רק הושינו עכ"ס והע"ק ה"ו ונשיא שלא יטול הסדיון לענמו. והע"ק יכול להיות ה"י מנ"ב כמנולר נשיע מחדמור בעל התניא.

(י) דבר נשואי מיינקת מילדי זנונים כבר דברו מזה הרבה בשו"ת גדולי האחרונים ואין לנו מה להוס"ף עליהם. (יא) על הוונתחם הזה נאמר אל תען כ"י.

(יב) דבר המשא נשנת. אין דעתי נוחה אף אם ישנו יעשו עירובין כד"ה כי ישאל כל משא כעונדין דחול שאסור גם ביום טוב.

(יג) אם מותר לאכול נשר באמעריקא. דבר זה הביאני לידו גיתוך כי הנוהרים יחקרו הטיב אחר הנוטערה, ואם ראוי הוא לזה, והאמינים נוהרים יקני ווכל נוטעדר רק אם ייזכור בזול. והקונים נוהם ראיתי נוהרים נגילוי עדר דאשם. או לעינים שדך רוחות.

(יד) אלה הנאים למכור חמין אחר זמן איסורו. זה רבות עשירות שנים תקנתי נהשט"מ שלי בזה"ל גם החמין של אלו אשר לא חתמו עדיין על השטר כח הנני מוכר חמם כדון זכ"לנו לאדם שלא

בכניו. חזר שיבא לראש מקום אשר
ההמץ מונח שם. עכ"ל ודין זה מנואר
בפ"מ אות א'. לענין חכירת זכר שהיה
לאוריינתא. ומתראוי להרננים לתקן זאת
בשטי"מ שלהם להעכר"ם.

(מז) ע"ד עופות השמיים שאין להם מרה
לעני"ד חף הם כל העופות השמיים
אין להם מרה קשה להקל דהא קודם
שנתשטמו ה"י להם מרה ח"כ הרי חסרה
המרה. ול"ד למ"ג צמיים שאין להם מרה
דהיינו דוקא מפני שהיה כך בתולדה. וח"ו
להקל בזה.

(מז) ע"ד תר"ל בלמעריקא. לא ידעתי כמה
ז"כ קאלומנס להקל בשבילו בתר"ל.
ואדרבא מתראוי להתמיר כלן יותר
מחירופא. כי הנהמות הם של צעלי בית
השחיטה לא של הקצב העני.

היים יעקב ווידרעוויץ חופ"ק

תשובה לקושיא

בהמצפה ח"ג 33

תשובה. הנה בכתבתי דפ"ח דכלים
וה"ה חנן תרנוול שזלע את השרן ונפל
לאויר התנור טהור ואם מת טווא, הרי
דין הבלוע הוא רק כשהיה הדבר בנטן
החי ולא כשמת התרנוול ויעוין צפ"ט
מכלים משנה ד' ה"ו ונטעמא דכוש
שזלע את התנור כו' דננע זמן ככר
אל תרומה טהור זהו דלענין נגיעה בעינן
שינע אותה הדבר עם עצם אצל דין
בלוג ליתא נדבר המכוסה ויעוין ברמז"ם

פ"ג מש"מ ה"ה ה' שכתב שאין הבלועין
מזלין אלא בנטן נפש החיה אכל הבלועין
בנוף הכלים והאזנים אינן ניגולין כיצד
כוש כו' וח"כ כששטת הפרה ששחתה
מי חטאת שפיר כריך הגוי' דטומאה קלה
מיהא נטמאו ופירש"י משום נגיעה דהא
אין לך נגיעה עם עצם יתור מזה דהא
נגעו צעמון צפנים בשעה דלא היו הפרה
חיה. זהו שיטת רש"י דהוא מטעם נגיעה
ואולם לשיטת התוס' שם בפסחים שכתבו
דכאנפסלו לא פרהה טומאת משקין נראה
דס"ל דבשעה שהיו המים מי חטאת לטמא
אדם וכלום היה להם אז גם דין טומאת
קלה דיש בכלל מהמים מנה ואחר כך
כשפרחה מהמים דין מי חטאת מ"מ
פרחה הטומאה קלה מהם ובדברי הר"י
צפ"ט דפרה כתב דהקן מים קבלו טומאת
קלה כאלו נגעו בשרן שהרי נגעו נטמא
כשהיו ראויים לטמא טומאה חמורה. כו'
וכי פרהה טומאה חמורה אשת"י נג' צפ"ט
טומאה קלה. מנואר דסובר דהו' נגיעה
דועיקרא קודם ששחתה הפרה כלל אותה
המים ובחדושי הארכתי וכאשר יצא
דברי מר אשון להניף ידי ועושה' וכו'
הענין נאום הק'

אברהם אהרן יודעמא

בב"מ דף ק"ז

הבית והעלייה של שנים שנפלו
בעל העלייה לבע"ה לבנית והוא
רונה לבנות הרי בעל העלייה בונה
הבית ודר בתוכו עד שיתן לו את יתרו

ר' יהודה חזר חף זה דר בתוך של
חנירו נריך להעלות לו שכר ופירש"י ואי
לא מייחזי כריבית אלא בעל העלייה בונה
את הבית ואת העלייה מקרה את העליונה
ויושב בבית עד שיתן לו את יתרותיו
עכ"ל המשנה ופירש"י ויושב בבית החתון
דה"ל זה לא נהנה וזה לא חסר ותוס'
הקשה ע"ז דהא נהנה הוא שא"צ לעלות
וב"ו והקשה המחבר"א לפירש"י לחאי
למסיק דאמר ר' יהודה צרישא משום
שחרוריתא הא בסיפא נמי איכא שחרוריתא
ותירן דאיכא למימר דלא אסור אלא
בשנים נהנה דה"ל זה נהנה וזה חסר
וקשה לי הלא משנה מפורשת [צ"מ דף
ק"ז] המורה את חנידו לא ידור בתנירו
אם אפילו חזר דלא קיימא לאגרא ונבאר
דלא עביד למיגר זכו' משמע מנמרח אפי'
לא הנהא צ"כ אסור משום דמחזיא
בבית ולפי פירש"י קשה. נ"כ על ר'
הודה. והר"ן הקשה על רב אלפס שפסק
צ"ק צפרק כיצד הרגל דחזר דקיימא
לאגרא ונבאר דלא עביד למיגר דחייב
מלם הלא לפי דברי ר' יהודה חסר הוא
בעל החתון שמשחרר לו כותליו בעשן
שדר שם וכל זה חסר אפי"כ שזה אינו
נהנה חייב לפי הר"ף לכיכך וניבא רח"ו
חוספנות [צ"ק דף כ' ד"ה ה"ה] אפילו
חזר דקיימא לאגרא ונבאר דלא עביד
למיגר דפטור כיון שלא נהנה ואין זה
לא נמחא בעלמא עכ"ל התוס' הגם
הבית תמה על התוס' [מנ"ק דף פ"ה]
מת דהדקיה בלחידורא ונטליה שחייב

לשלם מה שלא יכול לשכור את עמו
למלאכה ולפי התוס' אינו אלא נמחא
בנוקין ומירן שם הבית דנריך לחלק בין
הדקיה בהדרוניה דה"ל מוזק צידים
כשהכניסו לחדר וסגרו בתוכו דמתחיל
המוזק מיד צידים מונש ויבן גירש חנורו
וביתו נועל בכניו הדלת דלא התחיל
ההזיק מיד אלא אח"כ כשלא יוכל להכניס
בתוכו עכ"ל והתוספות יוש' הקשה על
התוס' ומנמרח צ"מ ע'. השוכר את
הכופעלים והטעו זה את זה אין להם אלא
תעוומת וקשה לר"י דהא קיי"ל בר"מ
דדאין דינא דגרמיה (בהנול קמא דף ק)
א"כ אחאי לא יתן להם ככופעל צטל כיון
שעל ידו נתנטלו אותו היום וי"ל דמירי
כשחזרו צו עוד ימלאו להשכר ותי"מ י'
עליו תעוומת שעתה לא ימלאו אלא
ע"י טורח וכו' וכן פסק הרא"ש שם
ולפי התוס' אפילו נרשו מניתי ונעל
פטר ומתוך שחילק צין פועל לחזר
שהפועל צודאי ימלא מי ששכירו משא"כ
חזר דילמא לא אשכח מאן דמוגד דהרבה
עכובים י' להשכיר חזר משא"כ פועל מי
שנריך פועל שוכר לכל פועל שימלא
עכ"ל ולפענ"ד נראה דלא קשה מידי
קושית הב"ח והתוספות יוש' דודאי צ"ב
אדם בלדס החמורה רתתה לחייבו בצרבעה
דברים נזק צער שנת וריכויו ואפילו
שנת שלא במוקדם נזק אצל בנזקי שור
או חזר שלא חייבו החמורה אלא בנזק
בלבד מש"ה בנזק ביתו דליכא דין נזק
אלא בונה שזנת החנות מולאכתו ואין

דין שנת נאדם דאזיק שור או שאר חיות
 ואכילו נכחש דהדר יש פוטרים משום
 דה"ל שנת נח"מ ש"ז ואפילו למחן דחיינו
 אינו אלא משום דדנו אותו לדין נזין
 אבל ננועל ביתו נודאי לית ב"י משום נזק
 לכ"ע פטור אבל האי דאשדקיא נאכדונויא
 אדם נאדם וחייב משום שנת אלא שקשה
 לו על הר"ן מה שזכיר רמ"י מרי יהודה
 כפי החוס' ולא כרמ"ף אינו נראה הלא
 התסרון שמשחיר הכותלים נעשן הוא
 מוכרח אח"כ לשלם והרמב"ם נפרק ב'
 הלכות גולה פסק שאם חסר הבית בכל
 שהוא כגון שה"י חדש והשחיר וחסרו ח"ף
 ע"פ שהוא חזר שאינו עשייה לישכר
 שכיון שהוא מחסר קצת מגלגלין עליו את
 הכל וכן פסק החוס' [בכתובות דף לו
 ג"ה לא נריכה] וה"ל החוס' ואפ"י איזה
 נהנה וזה לא חסר פטור מ"מ כיון
 דזוין כל שהו. אז מחייב בכל כדלמרינן
 (ב"ק דף כ) משום דה"ל את גרמת לי
 היקפא יתירחא מיתייב בכל הנאה או
 משום שחוריתא דאשחא מויתייב לכ"ע
 בכל א"כ נ"כ לפי החוס' מחייב הוא
 לשלם נ"כ לרי יהודה והאם לא ריבית הוא.
 ואין לומר שפטור על אשחוריתא דניתא
 משום [ב"ק דף כה] א"ר סחורה א"ר
 הונא אומר רב הדר נחצר חזירו שלא
 מדעתו אין צריך להעלות לו שכר משום
 שנא' ושאינה יוכח שער או לדברי ר"ב
 יוסף ניתא מיתבא יתיב. דאין זה אלא
 יבית ישן שייך הטעמים האילו אבל בית
 חדש אין פוטרים בנזיל אילו הטעמים

והראיה מרי יהודה שהקשה על ח"ק' ח"ף
 זה דר נחצר חזירו צריך להעלות לו שכר
 משום שמשחיר הכותלים שעשו והלא יש
 לו הנאה ותועלת משום ושאינה יוכח
 שער או ניתא מיתבא יתיב אלא ודאי ננית
 חדש אינו מספיק זה הטעם והספיק
 לפטור ומחייב הוא לשלם התסרון וזה
 מוזק צידים ומחסרו נמה שדר שם וליכ
 ח"ף לפי דעת החוס' חקשה להוא הא
 משנה דלמאי אינו חייב לשלם נמה חסרו
 אפ"י לרי יהודה. רק שיתן לו את יתיבותיו
 והלא מוכרח הוא לשלם התסרון וזה
 מוגלגלין עליו את הכל לפי דעת הרמב"ם
 והחוס' כתובות ה"ל ונראה לי לחמר
 דבר חדש דר"י לא חמר רק נדין זה דיושב
 בבית יחינו חייב לשלם משום דניתיה לעלייה
 משתעד משום הכי פטור הוא לשלם
 אבל נעלמא לא חמר כן ואע"פ דלית לו
 לר"י האי סברא ניתא לעלייה משתעד
 נזה נהנה וזה אינו חסר אבל נזה לא
 נהנה וזה אפילו חסר אית לי האי טעמא
 משום הכי פטר אותו ורמ"י שהקשה הנה
 (ב"ק דף כ' ע"ג) מרי יהודה ח"ף זה
 הדר נחצר חזירו שנת מדעתו צריך
 להעלות לו שכר ש"ז זה נהנה וזה לא
 חסר חייב [וחוס' ג"ה ת"ש] ואפ"י רבנן
 לא פליגי אלא משום דניתא לעלייה
 משתעד עכ"ל אלא משמע משם דכ"י
 סבירא להו זה הטעם ניתא לעלייה
 משתעד אלא דרבנן סבירא להו אפ"י
 נזה נהנה וזה חסר ולפי ר"י דוקא
 נזה לא נהנה ועתה אין קושי דעת

הרמ"ף מרי יהודה דוקא נדין זה כטור
 זה לא נהנה וזה חסר אבל נעלמא מודה
 להרמ"ף שחייב וגם הנמרח מהמלוה את
 חזירו לא ידור עמו נחנם וכו' ש"ן

הדין שייך לזה שכולם סוגרים הטעם
 דניתא לעלייה משתעד ואין זה הלואה.
 אליהו זאב קאצין.
 החופ"ק פ"ט מסבורג

על אלה אני בוכיה.

מ א ח

דעו. הלל יעקב הודוויין

ש"יב נויארק.

ושקועות הן עיני ורכות
 ורטובות מרבוי הבכ"י ;
 מדמעות הנזולות ומפכות,
 בין חריצי הקמטים בלחי,
 דמעות הנזולות ונובעות,
 מעמק לבבי הפצוץ ;
 הן טיפות של דם ושל מרה,
 הננרות כמימי מבוץ.
 עת אביט בכדור הארץ,
 ואספור כל גוי ומדינה ;
 אתבונן לארצות נבוליה,
 ולעמי אין שם כל פינה.

עת אראה בנאוה יתנוסם,
 דגל כל עם על נחלתו ;
 ודגל ישראל בגולה,
 נכנע, ונשבר גאותו.

ה ל ל י ה

בשובי אל אניתי
 (אל רב החבל)

לפניך ברך אברעה,
 אשאל ממך בקשתי.
 תחנתי אם נא תשמעה -
 ידעתי כי תשא עותתי.
 אמנם נגדך עותי.
 חטאתי כהררי עולם ;
 עם הים ברית כי כדתי -
 וער ארניע פה אשלם.
 ראיתי כי נזיו ישתקו,
 במנוחה ושקט יורמו.
 חסר לדלים כי ימכו,
 ילחשו טעיו כל יהומו.

קול דברים כאלה בשמעה,
 אזני לקול רעם הסכינה.
 עיני אך לרמע ירעה,
 עת שלום כי באה הבינה.
 בשורה אל כבי התישו,
 ובידם אור שבעתים.
 גבשורות מורשי הרעישו
 ועל נשאוני באברתים.
 אניתי אחרי נוי השלכה,
 באהבה רחבי ים חבקתי

אחרי אור מחעה עיני נדחה
 ושפתי בקעי נשק נשקתי.
 אך תנין יראני בלועו הפעור
 התעני ביפי קשקשחו
 „נורא“ מאז היות היה „לנאור“
 וכמצודה הפך את קישתו.
 המשוט אתי לקחתני.
 השב השיבני אליך.
 ועתה ראשי כי השחתי
 כפר לעון עויליך.

ס. ז. ש.

מעשה בראשית

הנני בזה להסיר מכשול מדרך הלכי
 תם, קושיא עצומה שהרעשה עולם
 בשעתה, ושעדין, במדמח לא נתבארה
 באופן מספיק עד היום.
 נגד החלטת דת מורשה שהאלקים
 ברא את העולם בשש ימים פערו פה
 ממלל ברברן כל תקרי קרמוניוח למיניהם
 ארכעאלאנים, אנטראפאלאנים ועוד,
 והם הולכים ומוכיחים שעקבות רבבות
 שנים נכרים על אדמתנו, וכי לא הרת
 ששת ימים היא כי אם תקופות כבירות
 ערו עליה והם שנו ותדרשו פניה עד

שהביאווה לידי שכולל כיום חזה ("
 וא"כ מופרכת תורתנו חליכה ?
 שיטת קאנט ולאפלאס בבריאת העולם
 ידועה) (הרצה ימצאה אצל ראבינאוויטש
 בספרו הגדול חולרות חכמת הטבע חלק
 שלישי) פראם. רעפער אחרי חצינו
 לפני הקרא שיטה זו בכל מלואה מופיך
 „כ"ו נכון אם נחליט שבחות הטבע פעלו
 (" הרכ בעל קול אמר קרא נגע בשעת
 זו (בפעם דקרא לפ' בראשית) ומתורה
 בדחק. אבל מי יוסין תורתנו לרין ומי יחיו
 לאמר אני אהיה סניגורה לאם תאמ הכת

מאז מעולם בדרך זה שהם פעולים
 היום" ודבור קצר זה דיו לישדי נרנא
 ככל הבנין הדמיתי החקיף "המהחרשים
 מחפארים בו לשוא. מה הוא הזמן ?"
 בדרך אלנעברי אם נסמן את מרת
 העבודה באות מ' את מספר הרנעים
 באות ט' מספר המעטער באות ה' ומספר
 הלטראות באות ח' אז תהיה לנו
 משויה כזאת:

$$\frac{ה.ח.}{ט} = \frac{מ}{ט}$$

(מספר תורת החיים לד"ר פאריעס)
 ר"ל מרת העבודה תהיה שזה אל
 הכפלת מספר המעטער עם מספר
 הלטראות אם נחלק את המכפלה ע"י
 מספר הרנעים. כלומר רבות הכח תוכך
 להיות מבטא או ע"י הרבות המכפילים -
 המדה והכבר (או כח אחר) או ע"י
 הקטנת הזמן. וא"כ הזמן הוא מושג
 ש"לילי ואין לו כל ערך בבאנו לדבר ע"ד
 כו ות מחייבים. אבאר את דברי ע"ד
 משל לקוח ממקרי יום יום. ארם הכך
 לישק וימסר שנתו למשרתו כי יעירוהו
 אחרי שתי ישעות, ויצוהו להביט אל
 השעון התלוי בקיר ולראות שכאשר
 חסובב האצבע הנדולה שחי פעמים
 מעגל צדיק שלה, או יעירוהו. אבן
 המשקל שכ כבר ידוע הניעה בכבדה
 את מכונת השעון. מה עשה המשרת

אלקים ותצטרק לפני חכמת אנוש ? הלילה
 זה הם לזרעא דאברחם להאמין כזאת.

שקץ בשנת אדונו הכפיל את כבוד
 המשקל בשעון והאצבע עברה ושנתה
 את סבובה בשעה אחת תחת שתי
 שעות, והאדון לא הרגיש בדבר. ה'
 בחכמה יסר ארץ. בלי ספק הנהיג את
 בריאתו כפי התכנית (פלאן) שהתקין
 מראש, אלה הם חקות הטבע.
 אבל האלקים „כת כל הכחות“
 לא התחשב בהכרח עם מושג
 שלילי, זה הזמן, ומה שברא בששה
 ימים יכל היה לברא ברנע אתר ובמאמר
 אחד וכמה ברא בששה ימים, וביותר
 קשה השאלה למה הודיע זאת לנו
 (הירדיעה היא הוצאת כח תיים ככל
 פעולה תיח, וכי ארון הטבע מוציא כח
 לבטלה. אתמהה) האם נאמר לתרש
 דבר בבריאה ? - כי מי יוכל לבא אחרי
 מלכו של עולם. מה שכבר עשהו, האם
 יאמר אדם להתחיל הבריאה מראש
 ולהוליד את עצמו. וא"כ למה הודיע
 זאח לנו. גם קשה למה מנע אותנו, זרע
 בתירו, מדרש אל חמתים ומשאל אובות
 וידעונים והתליק הדרך על חקרי
 העמים להוציא בתם לבטלה כררש
 במה שלא יוכלו עליו לעולם ? לבל זה
 יש ערך נמשי (פסיכאלאני) אנושי גדול
 מאד והענין עמק ודתב ואם זכני ר'
 בחיים 'אזסיף שנית ידי ואבאר בע"ה א'
 לאחת ויתבררו ויתלבנו הרברים לכבוד
 אלקינו ותורתנו הקדושה וכבוד העם
 הנבחר זרע יחידו.

מ. ז. מ.

בקרת ספרים

הספר „הוא שאול“ או „געליהענע האק“. רעיונות צחות אשר העטיף הכחבד במעמסי מסוקי שיר השירים. בהמשך חר וחלק שאולים על מצב היהדות באמריקא חובר בעברית ומתורגם בזארגאניזט מאח המשכיל שאול נדליה הרבבי.

לבד ממה שיש לו להמחבר מכתבי תהלה מרבנים נאונים מפורסמים נוכל להניד, כי נפלא הס' במינו ובסגנון רעיונו, וכי הוא חוצב לחבות אש בדברים הנאמרים ברגש ונוקב ויורד עד התהום, להלב אשר הנרון של המתבר תוצב בו, וכי אין לפניו משא פנים לדבר על הנהנת העם בכלל ועל איזה כלי הקדש נושאי דגל היהדות בפרט.

מה יפו דבריו בהפסוק, מרכבות עמי נדיב, בקרת חדה וקצרה על הקאנטרעס הנמצאים בהם יהודים רבים, ואין להם רב ומורה, ומי הוא הרכב על העם ומנהיגים? רק איש אחד, הוא הפרעזידענט מנחל עגיני היהדות בכית הכנסת ובעיר.

וכן בדברו רחם על השובי"ם, אשר כבר שכחו דיני שו"ב בשבתם כפה זה זמן כביר ובכל זאת יתימרו גם בכתר הרבנות לפסוק כל הישאות באין הפרש ולסדר ניטין וקרושין, ומי יתן וירבו סופרים כאנה להניד לעם פשעם בדברים היוצאים מלב טהור כהרבני המשכיל המחבר הרכבי נ"י, כי נמצא בדברים כאלו חפץ לעורר את לב בני ישראל להתכונן בהנחנתם, וישליכו איש את אכילו כספו וזהבו, ואל יוסיפו עוד בני עולה לענות דברי סופרים כאלה בדברי בויון לקצף.

בדבר שאלה אחת

בעיר אחת קטנה מדינת מאסס, נתחווה שאלה, בדבר סריכה שלכ"ם שחיחת טרונח לדופן, ותחתית היח בשר בלוי, ותמכת קרע חתיתכת שחיה עליה שני הרעותות ותשליך תחוצה מיראת האינספעקטאר, ובין כו"ב לא נבדקה ולא כלום. מחו הרין מכתמס כו"ב

השאלה הזאת נשלחה אלינו משואל אחד חלבה למעשה, ומדבריו ניכר כי נתחווה שם מסוכן גדול זה אוסר וזה מתיר, האוסר טעמו ידועה כי בדיקה הריאה במקום שיש רעותא חיא מדאורייתא לשיטת הרבה מאחרונים, והמבט ג"כ האבירה כידים, והרין פשוט כי מרפה גמורה היא לפי רעננו באין מחלוקת, אף שיש לדבר הרבה על כל פרט ופרט. אם הב"ב היא ריעותא להצטרף לתק"ל ואם חקירכה היא סהריאה או מהב"ב, אך נתפח לדבר את עצם השאלה, ויש הרע שחוקרא כו"ב, וכל מי שיש לו לדבר בזה ובזה דבריהם וכברגום.

יעקב איסקאלסקי החוב"ס

